

Анжеліка ПЕНОВА

аспірант кафедри менеджменту
Одеського національного економічного університету
Науковий керівник – к.е.н., доцент,
доцент кафедри менеджменту ОНЕУ Юлія КАРПЕНКО

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ФУНКЦІЙ ОПЕРАЦІЙНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Невід'ємною складовою успішного функціонування підприємств на будь-якому етапі розвитку є налагодження процесу безперервного виробництва продукції або надання послуг, що забезпечується в процесі операційного менеджменту. Зміст операційного менеджменту розкривається на основі виконання певних його функцій. У зв'язку з цим вагомим пріоритетом для сучасних підприємств є визначення ключових функцій операційного менеджменту.

Аналізуючи погляди науковців з даного питання, слід зазначити, що проведені ними дослідження є дещо різнобічними та на сьогодні не існує одностайності думок щодо визначення функцій операційного менеджменту

Науковці Плотніченко С.Р. та Безверхня Ю.В. [4] виділяють такі функції операційного менеджменту як планування, контроль та аналіз. Курочкін А.С. [6], окрім планування та контролю, виділяє мотивацію та організацію. Частково погоджуючись, Соснін О.С. та Казарцев В. В. [3] вважають функціями операційного менеджменту планування, контроль, організацію та керівництво. На відміну від вищезазначених авторів, Василенко В.О. та Ткаченко Т.І. [2] розширюють коло функцій операційного менеджменту, вирізняючи планування, організацію, мотивацію, керівництво, аналіз, прогнозування, координацію і регулювання, а також об'єднують функцію контролю з функцією обліку. Омеляненко Т.В. та Осокіна А. В. [5] у своїх дослідженнях у першу чергу зосереджують увагу на функції ціле встановлення та крім нього відносять до функцій операційного менеджменту: планування, організування, координування, мотивування, контролювання та регулювання.

З огляду на вищенаведене варто зауважити, що більшість авторів [2, 5, 6], виокремлюючи функції операційного менеджменту, базуються на наукових доробках Мескона М. Х. та Альберта М. [1], а саме запропонованих ними первинних функціях управління: плануванні, організації, мотивації і контролі. Що стосується, представлених в науковій літературі, інших функцій операційного менеджменту, таких як цілевстановлення, керівництво, прогнозування, аналіз, регулювання, варто відмітити, що зазначені функції включаються у процес здійснення ключових функцій частково, проте виділяти

їх, як повноцінні, вважаємо недоцільним.

Аналіз низки наукових підходів щодо виявлення змісту основних функцій операційного менеджменту дозволяє підкреслити, що першою функцією виступає планування. Функцію планування автори Плотніченко С.Р. та Безверхня Ю.В. трактують, як конкретизацію й забезпечення завдань, що попередньо встановлюються поточним планом [4]. Василенко В.О. та Ткаченко Т.І. зазначають, що планування полягає у визначенні певного набору дій на певний період часу, а саме у визначенні напрямків, цілей та деяких пропорцій виконання процесів виробництва [2]. Науковці [3,5] дещо ширшим вважають поняття функції планування, розуміючи під ним розробку певних програм, політик, процедури, формування планів операційної діяльності, потреб, строків надходження необхідних ресурсів, що в результаті дозволить досягти, встановлених цілей у сфері операційної діяльності. Більш узагальненим є визначення функції планування Курочкіна А.С., який вважає, що її реалізація виявить перспективи розвитку системи, її майбутнє становище, обумовить темпи, джерела, методи і форми розвитку операційної системи для досягнення поставлених цілей у вигляді конкретних планових показників зі встановленням термінів виконання [6].

Наступною функцією операційного менеджменту є функція організації. Акцент на взаємозв'язку та взаємодії окремих виконавців для виконання завдань роблять у своїх визначеннях функції організації Курочкін А.С., Соснін О.С. та Казарцев В.В. [6, 3]. Автори Омеляненко Т.В., Осокіна А.В., Василенко В.О. та Ткаченко Т.І. доповнюють визначення вищенаведених науковців, визначаючи під функцією організації не тільки узгодження дій окремих фахівців, а й розподіл та оптимізацію матеріально-технічних, інформаційних, просторових, енергетичних та інших ресурсів, вибір спеціалізації та методів виконання робіт [5, 2].

Науковці Омеляненко Т.В., Осокіна А.В., Василенко В.О. та Ткаченко Т.І. під функцією мотивації розуміють спонукання працівників до діяльності, спрямованої на досягнення цілей організації за допомогою деяких колективних та особистих заохочувальних засобів [5, 2]. Курочкін А.С. також вважає, що у центрі функції повинні бути мотиваційні регулятори, зазначаючи, що, мотивуючи працівників, необхідно створити ситуаційне поле, яке спонукає їх зробити те, що від них очікують [6].

Аналізуючи функції операційного менеджменту у доробках науковців, варто зауважити, що функція контролю зазвичай виступає останньою. У своїх дослідженнях автори Василенко В.О. та Ткаченко Т.І. підкреслюють, що контроль носить всеосяжний характер і зв'язаний прямо чи побічно з усіма функціями [2]. Соснін О.С., Казарцев В.В., Омеляненко Т.В., Осокіна А.В.

вважають, що функція контролю полягає у розвитку стандартів, які необхідні для того, щоб підприємство було завжди упевнено в тому, що всі завдання і плани виконуються [3, 5]. Науковці Курочкин А.С., Плотніченко С.Р. та Безверхня Ю.В. зазначають, що контроль полягає у встановленні нормативів, правил та своєчасному виявленні помилок, тобто зіставленні наявних фактичних даних з нормативними [6, 4].

Результати критичного аналізу змісту функцій планування, організації, мотивації та контролю, що висвітлені у наукових розробках різних дослідників, дозволяють підтвердити значну роль операційного менеджменту в загальній системі управління підприємством. Разом з тим, частково погоджуючись з вищевикладеним, слід зауважити, що, на нашу думку, до ключових функцій операційного менеджменту варто віднести функцію планування і функцію контролю, що реалізуються послідовно в ході здійснення операційної діяльності. Це можна пояснити тим, що мотивація та організація не є частиною послідовності та реалізуються у процесі виконання інших функцій операційного менеджменту. Для підтвердження вищезазначеного підкреслимо, що мотиваційні регулятори використовуються у процесі реалізації як функції планування, так і функції контролю. Власне організація, як визначення взаємодії елементів операційної системи, є складовою функції планування. Це пов'язано з тим, що визначення певного набору дій для досягнення планових результатів, обсягів та термінів надходження необхідних ресурсів, їх посдання – все те, що за думкою науковців складає сутність функції організації, виконується в процесі реалізації функції планування.

Таким чином, на підставі проведених наукових досліджень вважаємо за доцільне в якості функцій операційного менеджменту виділяти функції планування та контролю, як такі, що розкривають зміст операційного менеджменту.

Використані джерела

1. Мескон М. Х., Альберт М., Основы менеджмента: пер с англ. М.: Дело, 1992. 492 с.
2. Василенко В.О. Виробничий (операційний) менеджмент: навч. посіб. 2-ге вид., виправл. і допов. К.: Центр навч. л-ри, 2005. 532 с.
3. Ткачова С. С. Операційний менеджмент: навч. посіб. Харк. держ. ун-т харч. та торгівлі. Харків: ХДУХТ, 2009. 238 с.
4. Операційний менеджмент в системі управління підприємством. Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). 2016. № 1. С. 59-61. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znptdau_2016_1_13
5. Омеляненко Т. В. Операційний менеджмент: презентаційний курс. К.: КНЕУ, 2016. 197 с.
6. Курочкин А. С. Операционный менеджмент: Учеб. пособие. К.: МАУП, 2000. 144 с.